

Становище

за докторската дисертация на Иван К. Иванов на тема: „Политики и практики за трансформиране на организационната култура в силова институция в България“

от проф. Антоний Тодоров, д.н., специалност „Политически науки“

Представена е дисертацията в обем от 207 страници, структурирана в увод, четири глави на изложението, заключение и приложения. Библиографският списък съдържа 219 заглавия на книги и статии на български и английски език. Дисертацията е разработена под научното ръководство на проф. д-р Евгений Дайнов.

Изследваният проблем несъмнено е значим, той е обект както на академично обсъждане, така и на политически дебати. Макар и да не е квалифициран обичайно като остър, по същество става дума за дълбока реформа на етоса на една силова институция в България – полицията. Направеното изследване има наред с другото и ясен приложен характер, защото се основава не само на продължителна емпирична работа, но и формулира практически препоръки към една публична политика в тази област.

Изследването си поставя изследователски въпрос, съдържащ три измерения:

- А. Възможно ли е моделът „Полиция в близост“ да се приложи в работата на българската полицейска институция?
- Б. Кои са факторите и процесите, които съпътстват или улесняват подобна промяна в тази силова институция в България. Какъв е чуждия опит по въпроса?
- В. Кои аспекти от организационната култура на българската полиция са важни, за да има успех интегрирането на модела?

Всъщност става дума за изследване на условията за съществуване на модела „Полиция в близост“ в българските условия, които се определят както от известна наследена институционална култура от времето на комунизма, така, най-вече, от днешните условия на посткомунистическа България повече от 25 години след началото на демократичния преход. Поставеният въпрос организира целите и задачите на изследването логично и свързано. Разбира се, винаги има известна трудност при разграничаване на основен изследователски въпрос, изследователски цели и задачи на изследването – често има известно повторение.

Всъщност целите на дисертацията са много ясно и добре посочени: да допринесе за разширяване на дебата и разбирането за общностно ориентирана полиция и моделите за нейното въвеждане; да предложи идеи и възможни решения, които да подпомогнат

демократизирането на полицейската институция в България. Задачите конкретизират целите и логически произтичат от тях: да проучи и опише основните чуждестранни модели на демократизация на полицията; да проучи и сравни практиките в тази насока и накрая – да изследва условията за трансформация на полицейската институция в днешна България.

Представената дисертация показва логически обоснована и действително осъществена връзка между избраната изследователска методология и поставените задачи.

Структурата на текста следва логика, която отразява тази връзка: в първа глава се развива теоретично въпросът за отношенията между полицията и обществото и се въвежда основното понятие „Полиция в близост до обществото“ (community policing); във втора глава се проучва задълбочено практиката на модела комунална полиция в четири различни случая (САЩ, Великобритания, Нидерландия и Канада); в трета глава се прави сравнителен анализ на конкретни случаи (case studies) на опита на Франция, Белгия, САЩ, Великобритания, Нидерландия и Испания; а в четвърта глава се прави критичен анализ на въвеждането на модела „Полиция в близост“ в България.

Методите на изследването включват исторически и сравнителен анализ, но също така са интерпретирани резултати от качествени проучвания на организационната култура чрез полуструктурирани интервюта и фокусни групи. Изследването штудира също така широка палитра от специализирана литература по въпроса, чийто списък е много убедителен. Бих препоръчал списъкът да е рубрикиран като се разделят книгите и статиите от дисертациите и документите. Българските източници изглеждат също така неочаквано малко, вероятно може да се каже, че представената дисертация е първото мащабно изследване в България на този въпрос.

В автореферата справка за научните приноси изрежда четири. Напълно приемам новата концептуална рамка на анализа на иначе разглеждана тема – изходната точка е организационната култура, а не властовите модели. Дисертацията умело съчетава политологичните и психосоциалните методи. Приемам също така и използването на „нов сравнителен анализ по темата“ – едновременно диахронен и синхронен. Третият принос е донякъде част от втория, но също е напълно приемлив – обосновава се специфичен аспект на човешките отношения в управлението на промяната. Четвъртият принос е научно-приложен и също приемлив – дисертацията дава практическа насоки за подпомагане на публичната политика в тази област.

В автореферата са посочени три научни публикации по темата, които представят важни аспекти на това изследване – две в рамките на научната дейност на Института за отношения между хората в НБУ и една в рамките на научно-приложен проект с МВР. За две от тях се вижда че са колективни с още двама автори. Бих отбелязал, че библиографското представяне на тези публикации, които са иначе достъпни дори в интернет, не е изцяло в нормите.

Несъмнено е, че представената дисертация представлява оригинално и самостоятелно изследване по важен общественно-политически проблем. Несъмнено е също така, че изпращаният основен подход на изследването се отличава от други, правени в същата област.

Основната ми бележка би била върху прокараната на много места гледна точка, която квалифицира работата на полицията като една от „публичните услуги“. Намирам за проблематично свеждането на функциите на публичната власт до „предоставянето на услуги“, като употребата на това понятие е на свързаните с него като „потребители на сигурност“ и т.н. представлява приравняване на политическите функции на публичната власт към обикновени пазарни отношения. В случай бих предпочел употребата на понятия като „функции на държавата“, които в някакъв смисъл са незаменими и които се изпълняват, независимо от това, дали настреща има някой „потребител“.

В заключение ще кажа, че представената дисертация е интересна, коректна и спазва всички академични изисквания и стандарти. Тя отговаря изцяло на критериите за дисертация, която позволява присъждането на образователната и научна степен „доктор“ по 3.3. Политически науки.

проф. Антоний Тодоров, д.н.